

Derde zondag van de 40-dagentijd

*Het verhaal van
Lukas over wat
er gebeurd was
met die toren bij
de Silóam heeft
zeker iets angst-
aanjagends. Van*

*het volk kende iedereen het. Het was een ongeluk dat
18 mensen 't leven kostte. De vraag van Jezus' leerlin-
gen was of het een straf was voor hun zonden, – ja, de
'eeuwige' schuldvraag van het volk Israël.*

*De achtergrond van het antwoord is zonder twijfel te
vinden in het 'oergeloof' van Israël over de naam van
God: het kortste, mooiste, belangrijkste en indrukwek-
kendste stukje uit de gehele bijbel, uit Exodus 3, vooral
de verzen 13-15.*

Thema: “Hoe ga je om met schuld?”

EERSTE LEZING uit het boek Exodus (3,1-8a.13-15)

In die dagen hoedde Mozes de kudde van zijn schoon-
vader Jitro, de priester van Midjan. Eens dreef hij de
kudde tot ver in de woestijn en kwam hij bij de berg van
God, de Horeb. Toen verscheen hem de engel van de
Heer, in een vuur dat opvlamde uit een doornstruik.
Mozes keek toe en zag dat de doornstruik in lichter
laaie stond en toch niet verbrandde. Hij dacht: ik ga er
op af om dat vreemde verschijnsel te onderzoeken. Hoe
komt het dat die doornstruik niet verbrandt? De Heer
zag hem naderbij komen om te kijken. En vanuit de
doornstruik riep God hem toe: 'Mozes.' 'Hier ben ik',
antwoordde hij. Toen sprak de Heer: 'Kom niet dicht-
bij, doe uw sandalen uit, want de plaats waar gij staat is
heilige grond.' En Hij vervolgde: 'Ik ben de God van uw
vader, de God van Abraham, de God van Isaak en de
God van Jacob.' Toen bedekte Mozes zijn gezicht want
hij durfde niet naar God op te zien. De Heer sprak: 'Ik
heb de ellende van mijn volk in Egypte gezien, de jam-
merklachten om zijn onderdrukkers gehoord; ja, Ik ken
zijn lijden. Ik daal af om mijn volk te bevrijden uit de
macht van Egypte.' Maar Mozes sprak opnieuw tot God:
'Als ik nu bij de Israëlieten kom en hun zeg: De God van
uw vaders zendt mij tot u en zij vragen: Hoe is zijn
Naam? wat moet ik dan antwoorden?' Toen sprak God
tot Mozes: 'Ik ben die is.' En ook: 'Dit moet gij de Isra-
ëlieten zeggen: Hij die is, zendt mij tot u.' Bovendien zei
God tot Mozes: 'Dit moet ge de Israëliëten zeggen: de
Heer, de God van uw vaders, de God van Abraham,
de God van Isaak en de God van Jakob, zendt mij tot u.
Dit is mijn Naam voor altijd. Zo moet men Mij aanspre-
ken alle geslachten door.

TWEEDE LEZING uit het heilig evangelie van onze Heer
Jezus Christus volgens Lucas (13,1-9)

In die tijd kwamen er bij Jezus enkele mensen die Hem
vertelden wat er gebeurd was met de Galileeërs, van

wie Pilatus het bloed met dat van hun offerdieren had
vermengd. Daarop zei Jezus: 'Denkt ge, dat onder alle
Galileeërs alleen deze mensen zondaars waren, omdat
zij dat lot ondergaan hebben? Volstrekt niet, zeg Ik u.
Maar als gij u niet bekeert, zult ge allen op een dergelij-
ke manier omkomen. Of die achttien die gedood wer-
den doordat de toren bij de Silóam op hen viel: denkt ge
dat die alleen schuldig waren onder alle mensen die in
Jeruzalem woonden? Volstrekt niet, zeg Ik u. Maar als
gij niet tot bekering komt, zult ge allen op eenzelfde wij-
ze omkomen.' Toen vertelde Hij de volgende gelijkenis:
'Iemand had een vijgenboom die in zijn wijngaard ge-
plant stond; hij kwam zoeken of er vrucht aan zat, maar
vond niets. Toen zei hij tot de wijngaardenier: Al sinds
drie jaar kom ik aan deze vijgeboom vruchten zoeken
maar vind er geen. Hak hem om! Waartoe put hij nog
de grond uit? Maar de man gaf hem ten antwoord:
Heer, laat hem dit jaar nog staan; laat mij eerst de
grond er omheen omspitten en er mest op brengen.
Misschien draagt hij het volgend jaar vrucht; zo niet,
dan kunt ge hem omhakken.'

OVERWEGING

De Rijdende Rechter, dierbare mensen, is op de
tv de naam van een programma waarin mensen
hun onderlinge conflicten proberen op te lossen.
Weet u wel, het gaat dan over een schutting of
een boomtak, een stukje bestrating of een par-
keerplek. Niet zelden heeft de ontwikkeling van
het conflict ook iets vermakelijks doordat elk argu-
ment alleen geldt voor wie het inbrengt en nie-
mand anders. In alle conflicten wordt gewezen
naar de ander.

Dat zie je ook in het groot. Als de economie
stagneert, wijzen we naar een politieke partij wier
beleid de schuld krijgt. Dictators noemen militante
leden van de oppositie terroristen. De financiële
crisis komt door het beleid van de banken, enz.
enz. Zowat elke bladzijde van de krant wijst naar
de ander als de schuldige van iets waarover te
klagen is.

Weet u, dierbare mensen, we willen altijd een
zondebok, niet altijd om schade te verhalen maar
vooral om zelf buiten schot te blijven, – om zelf
niet schuldig te zijn. Schuldgevoelens zijn niet
zeldzaam, ze kunnen je leven ruïneren, je dage-
lijks achtervolgen, je integriteit aantasten, je inner-
lijk evenwicht verstoren. Het is van alle tijden en
alle culturen.

Vandaag lezen we in het Lukasevangelie, dat
de eeuwige schuldvraag ook bij de mensen van
Jezus' tijd bestond. De mensen vertelden Hem
zus-en-zo en wilden kennelijk weten of de slacht-
offers hun lot te wijten hadden aan hun eigen zon-
den. Jezus ontkent het niet, maar verbreedt aller-
eerst de vraag: “Denken jullie dat alleen zij het
waren die” Hij verbiedt daarmee een stelling-

name waarbij jijzelf buiten schot blijft. Het is het isoleren van het kwaad om voor jezelf een gewetensvraag te voorkómen.

Je bent realistisch genoeg om te weten dat je van heel veel onheil persoonlijk bent vrijgesproken; aan heel veel kun je niets doen. Je bent echt onschuldig. Jezus van Nazareth valt elke mens bij die daarover in verlegenheid is. Wat kun je immers doen aan ziekte en dood, aan oorlog, ook aan defecten van je karakter. Je hebt immers niet jezelf gemaakt.

Dierbare mensen, je bent dus vrijgesproken maar je krijgt tegelijk geen antwoord op de vraag waarom mens en wereld zijn zoals zij zijn. Zelfs het evangelie geeft geen antwoord. Maar voor Jezus is die vraag wel een aanleiding om achter iets anders aan te zitten als Hij zegt; "... als je niet tot bekering komt, zul je allemaal op dezelfde manier omkomen." ...

Dus toch? Toch iets in jezelf waardoor je het onheil over je afroept? Kun je iemand van zijn eigen verdriet de schuld geven? Dierbare mensen, het sleutelwoord is bekering!

Ik pak even als voorbeeld de recente financiële crisis op deze wereld. Het zou in de VS begonnen zijn. Men spreekt geërgerd van hebzucht en van onverantwoord omgaan met het geld van anderen. Het stond allemaal in de media. Iedereen leek meteen te weten wie de schuldige was. Laten we 'ns aannemen, dat het klopt, dan is er ook reden voor de vraag of je wel beseft lid te zijn van een materialistische cultuur waarin alles moet kunnen en wel meteen. Wie heeft onze oeverloze welvaart gezocht? Wie is het die alleen gelooft in groei, in almaar meer. Persoonlijk is dat uiteraard verschillend, maar gaat het niettemin steeds over onze verlangens, – bij de onmacht sober te leven, bij de behoefte aan steeds iets nieuws door gebrek aan persoonlijke diepgang? En als er dan een aantal dingen tegelijk uit de hand lopen, kom je om in je eigen ellende. Jezus zegt dan: "... als je niet tot bekering komt, zul je allemaal op eenzelfde wijze omkomen."

Waar het om gaat, dierbare mensen, is je eigen tekort dat verwijten oproept en formuleert. Onthechting, ofwel bekering is het enige antwoord. Wil je dat niet, dan zul je omkomen net zoals de anderen die evenmin onthecht waren.

Ja, maar (zult u zeggen) aan ziek worden kun je toch niks doen? Inderdaad! Doorgaans is dat zo. Ziekte overkomt je; zij is geen straf voor je zonde. Maar het gevoel van onheil en ongeluk is wel een consequentie van hoe je met tegenvallers omgaat. Het is een consequentie van de vraag of je bv. je eigenmachtigheid kunt afstaan in vertrouwen op een God, die het beste met je voorheeft. Dat heet bekering. In rouwadvertenties in de krant zie je nog al 'ns staan, dat de overledene 'dapper gevochten heeft tot het laatste moment'. Als ik

zo iets lees, denk ik: is het misschien de familie die dapper gevochten heeft om het verdriet te voorkómen, – of juist te aanvaarden. En als het de overledene zelf betrof, was die strijd dan begonnen om baas te blijven in eigen leven zonder overgave aan God? ... Wie niet tot bekering komt, zal onredelijk om het leven komen.

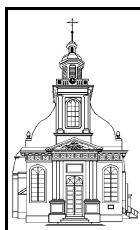
Dierbare mensen, de vraag is niet hoe het komt dat enig onheil je treft, maar of je tot overgave bereid bent, of je je autonomie kunt afstaan. Zoeken naar een zondebok, wijzen naar een ander leidt dan ook nooit ergens toe, omdat het niet gaat om de bekering van een ander maar om die van jouzelf.

De vraag is hoe je daar uitkomt. Jezus vertelt de vergelijking van de vijgenboom, die zegt dat God geduldig is. Hij weet, hoe lang het duurt voor de mens zich bekeert, – ofwel: omkeert ten einde te komen tot een ándere manier van kijken.

Als het maar niet lukken wil en het leven is verschaald door gebrek aan voedsel, dan zou je de grond kunnen bewerken waarin je levensboom staat. De grond zelf levert voldoende maar als je de voeding niet opneemt, ... hoe kom je dan aan een vruchtbaar bestaan? Een geestelijk afsterven komt niet van God maar is het gevolg van keuzes, van concessies.

Bekering kan je brengen bij het besef, wat u zojuist in de eerste lezing kon vernemen toen Mozes de naam van God ontving: dat Hij pure aanwezigheid is ten dienste van de mens die naar Hem uitziet. *"Ik zal met u zijn. Ik ben die is."* Het is daar, dierbare mensen, dat je geloof begint, – geloof in Hem die met jou is. En als je zover bent, kan er eigenlijk niets meer kapot, althans niet zo gauw.

(– Ruimte voor aantekeningen –)

Katholieke geloofsgemeenschap
St. Petrus' banden
Driebergen-Rijsenburg, 24 maart 2019
© Frans E.M. Verhaar pr.